

KÁRPÁTALJAI KULTÚRKRÓNIKA

2011. DECEMBER – 2012 JANUÁR

ELISMERÉSEK

* **Popovics Pál**, a Kárpátaljai Magyar Cserkészszövetség elnöke az egyesület 20. évfordulója alkalmából *Emlékplakettet* nyújtott át: **Gulácsy Lajos** nyugalmazott református püspöknek és **Sz. Lukács Jánosnak**, a Magyar Cserkészszövetség korábbi ügyvezető elnökének. Kiosztásra kerültek a posztumusz emléklapok azon személyek számára (ezeket a hozzátartozók vehették át), akik tevékenységükkel hozzájárultak a kárpátaljai cserkészlet létrejöttéhez: **Bodnár Gábornak**, a Külföldi Magyar Cserkészszövetség ügyvezető elnökének, **dr. Némethy Györgynek**, a Külföldi Magyar Cserkészszövetség elnökének, **Csáti Józsefnek**, munkácsi római katolikus plébánosnak, püspöki helynöknek, **dr. Ortutay Elemérnek**, görög katolikus áldozópapnak, cserkész-tisztnek, **Fodó Sándornak**, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség első elnökének, **Ráss Tibornak**, a Técsői 2. Sz. Hollósy Simon Cserkészcsapat parancsnokának és **Pákh Sándornak**, Amerikába kivándorolt volt munkácsi lakosnak. Az emléklapok **Matl Péter** szobrászművész alkotásai.

* Az Ungvári Nemzeti Egyetem *Oklevelével* tüntették ki **Bacska Józsefet**,

Magyarország Ungvári Főkonzulátusának főkonzulját, **Szalipszki Endre** konzult és **Kopasz János** gazdasági vezetőt, hogy segítettek a magyar-ukrán barátság szaktanterem berendezésének biztosításában.

* Magyarország beregszászi konzulátusán **Tóth István** főkonzul adta át **dr. Kövér Lászlónak**, a Magyar Országgyűlés elnökének dicséretlevelet a tiszapéterfalvai **Kokas Erzsébetnek** és **Kököröcsényi Fruzsínának**, valamint a konzulátus munkatársának, **dr. Kerekes Henrietta** konzulnak. A két tehetséges kárpátaljai fiatal leány 2011-ben csatlakozott az erdélyi Szentegyházai Gyermekegyházművelődési társulathoz, s velük együtt nagyszabású európai koncertkörúton vettek részt. Nagy sikerrel szerepeltek a brüsszeli, müncheni, passauai, bécsi, pozsonyi, győri és budapesti közönség előtt.

* 2012 januárjában a Magyar Kultúra Napja alkalmából a beregszászi Értelmiségi Fórum – 2012 rendezvényen – a MÉKK javaslatára a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferencia *A kárpátaljai magyar kultúra fejlesztésében végzett áldozatos munkájáért* elismerő *Oklevelében* részesítette: **Marcsák Gergely** kocseshomoki versenklőt, irodalmárt, **Stefkó Antal** ungvári hegedűművészt,

a Magyar Melódiák együttes művésze-
ti vezetőjét, **Sütő Mihály** koreográfust,
a Napraforgó néptáncegyüttes művésze-
ti vezetőjét, **dr. Horváth Katalin** nyelv-
észt, az UNE Humán- és Természettu-
dományi Magyar Karának docensét,
Kovács Géza riportert, a Tisza-1 TV
magyar szerkesztőségének vezetőjét,
Barzsó Tibor műfordítót, az Intermix
Kiadó szerkesztőjét, a MÉKK tisztelet-
beli elnökét, **Burkaló Beáta** zongora-
művészt, a Munkácsi Állami Egyetem
Humán-pedagógiai Koledzse zenetaná-
rát, **Bartos József** beregszentmiklósi
festőművészt, **Kész Géza** beregszászi
levéltárost, a KRE Levéltára-Múzeuma
vezetőjét, **Bobály István beregszászi**
zenetanárt, a Beregszászi Művészeti Is-
kola igazgatóját, **Imre Margitot**, a
Beregvidéki Nyugdíjasok Petőfi Sán-
dor Egyesületének elnökét, **Nagy**
Hajnalka könyvtárost, a Badalói
Könyvtár munkatársát, **Kovály Csil-
lát**, a Tiszabökényi Kultúrház igaz-
gatóját, **Páva Istvánt**, a Tiszahát Kul-
túrájáért Jótékonyági Alapítvány el-
nökét. Az okleveleket **Pomogáts**
Béla elnök adta át.

* Az *Együtt Nívódíjában* részesült
Finta Éva költő.

* A Nemzeti Errőforrás Miniszte-
rium képviselőjében **Szócs Géza**, kul-
túráért felelős államtitkár *Bibliotéka*
Emlékérem díjat adott át **Varga Évá-
nak**, a Beregszászi Járás Központosít-
ott Könyvtárhálózat igazgatójának és
Vaskeba Katalinnak, a Nagyszőlősi
Járási Központosított Könyvtárháló-
zat igazgatójának.

* A Falvak Kultúrájáért Alapít-
vány Egyetemes Kultúra Lovagja el-
ismerésben részesítette **Syrokhman**
Mykhaylo (Ungvár) egyetemi tanárt,
művészettörténészt, aki a kárpátaljai
fatemplomokról írt könyvet.

* Az *UMDSZ Kárpátaljai Magyar*
Nívódíjában részesült a péterfalvai
Kokas-banda és a *Magyar Melódiák*
Kamaraegyüttes.

ESEMÉNYNAPTÁR

DECEMBER

* „*Ukrajna függetlenné válása és*
a kárpátaljai autonómia-törekvések”
címmel az ungvári Druzsba Hotelben
a KMKSZ tudományos konferenciát
szervezett az 1991. december 1-jei
népszavazások 20. évfordulója alkal-
mából. A konferencián **Kovács Mik-
lós** elnökletével előadását tartott
Jevhen Zsupan, a Kárpátaljai Ruszin
Néptanács elnöke, **Dupka György**, a
Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai
Közösségének elnöke, **Milován Sán-
dor**, a KMKSZ volt alelnöke.

* A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai
Magyar Főiskolán a Liszt Ferenc em-
lékév keretében nagyszabású rendez-
vényre került sor. A koncert előadói
voltak: **Bacsi János** és **Czébely Beá-
ta**, a Budapesti Liszt Ferenc Zenemű-
vészeti Egyetem hallgatói, **Jőrös**
Andrea, a Debreceni Egyetem Zene-
művészeti Karának diákja, **Tomics**

Ferenc, Ukrajna érdemes művésze, **Fülöp Ibolya** és **Dankó Miroslava**, valamint az Ungvári Zádor Dezső Zeneművészeti Szakiskola tanárai.

* A **Várnagy Andrea** – **Farkas Zsolt** magyarországi zongoraművész-házaspár a közelmúltban három hangversenyt adott (Kijev, Visk, Tiszapéterfalva) Liszt Ferenc születésének 200. évfordulója alkalmából.

* A budapesti József Attila Színházban a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház Molnár Ferenc *Az üvegcipő* című művének színpadi változatával mutatkozott be (rendező: **Árkosi Árpád**).

* **Beregszászi Olga** előadóművész, zeneszerző, több művésztársa közreműködésével „Száz perc száz emberért” címmel ebben az évben is jótékonsági koncertet szervezett a beregszászi árva gyermekek, idősek és nagycsaládosok megsegítéséért Budapesten a MOM Kulturális Központban. A koncert bevételét **Beregszászi Olga** elhozta Beregszászba, és a művészeti iskolában megtartott koncertje keretében szétosztotta a rászorulóknak. A jelenlévőket **Bobály István**, a művészeti iskola igazgatója üdvözölte, majd **Gajdos István** polgármester köszönetet mondott a művésznőnek és emléklapot adott át.

* „*A népi mesterségekre és kultúrára épülő régiófejlesztés*” címmel nemzetközi konferenciára került sor Nagykaposon, az Ifjúsági Központban. Kárpátaljáról előadást tartott **Dupka György**, a MÉKK elnöke, kiállításra

kerültek **Prófusz Marianna** és a Bereg Alkotóegyesület tagjainak szöttesei, hímezései.

* A Máramaros-Ugocsa Egyházmegye elöljárósága, a Tivadarfalvai Református Egyház presbitériuma és diakóniai bizottsága jótékonsági estet szervezett a Debrecenben működő Kőszikla Alapítvány Otthona javára. A jótékonsági est fővédnöke **Tóth István**, beregszászi főkonzul, díszvendége pedig **Győri József**, a Kőszikla Alapítvány elnöke volt.

* Az Ungvári Magyar Főkonzulátus szervezésében nagyszabású koncertre került sor Ungváron a Filharmónia nagyteremében. A programban közreműködött a Filharmónia szimfonikus zenekara (vezényelt **Rózsa Ferenc** szombathelyi karnagy), **Csuprik Etelka**, Ukrajna érdemes művésze, illetve a Cantus kamarakórus. A koncerten ismertebb Liszt-művek mellett egy ősbemutóra is sor került – Mosonyi Mihály „*Tisztulás ünnepe az Ungnál a Úr 886. esztendejében*” című kantátáját hallgathatta meg a közönség. Az előadást a Duna Televízió is rögzítette.

* Ünnepi közgyűléssel emlékezett meg fennállásának 20. évfordulójáról a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség Beregszászon.

* *Férfiak és nők* címmel mutatta be önálló estjét a beregszászi Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban **Gál Natália** színművésznő. Az est bevételét a Kárpátaljai Gyermekekmentő Szolgálat közreműködésével a kétéves, sürgős műtétre szoruló nagybégányi Simon Denisz megsegítésére ajánlották

fel. Az egyórás műsorban elhangzottak József Attila, Vári Fábián László, Nemes Nagy Ágnes, Czuczor Gergely, Amáru, Robert Burns, Arthur Rimbaud, Pierre de Ronsard, Paul Verlaine és Francois Villon versei, valamint részletek Mark Twain *Ádám és Éva naplója* című művéből.

* A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban **Kovács Béla** európai parlamenti képviselő karácsonyi köszöntőt tartott. Közreműködött a Ficseri Gyermekestúdió és a Credo verseneklő együttes.

* A Kárpátaljai Néprajzi Múzeumban évzáró tárlatot tartott a Kárpátaljai Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága, amelyen 18 alkotó több mint 60 műve került bemutatásra, többek között **Matl Péter** grafikai, **Szocska László** faplasztikai, **Magyar László**, **Kolozsvári László**, **Benkő György**, **Berecz Margit**, **Kulin Ágnes**, **Réthy János**, **Tóth Róbert**, **Erfán Ferenc**, **Kopriva Attila** és **Veres Ágota** festményei, **Hrabár Natália** és **Hidi Endre** kerámiai, valamint ifj. **Hidi Endre** szobrai. A munkákat **Magyar László**, a RIT elnöke értékelte.

* Szenteste előtt a nagyszőlősi Nagyboldogasszony római katolikus templom előtt immár évek óta **Hunzelizer Gábor** helyi vállalkozó jóvoltából megelenedett a betlehemi jászol, amelyet az ünnepek alatt több százan kerestek fel. Jelentősebb pénzadomány is összegyűlt, amit a szervezők a templom külső vakolatának felújítására szeretnének fordítani.

* A Liszt-év kárpátaljai rendezvénysorozatának lezárásaként a Magyar Köztársaság Ungvári Főkonzulátusa Liszt Ferenc-szobrot avatott az Ungvár melletti Nagyláz (Veliki Lazi) községben. A ruszin ajkú településen a zeneszerző emlékművét barátjának és zenésztársának, gróf Plotényi Nándornak az egykori kastélya előtt állították fel. Avatóbeszédet tartott **Bacscai József** ungvári főkonzul. A rendezvényen többek között részt vett **Andrij Szerbajlo**, a Kárpátaljai Megyei Tanács elnökhelyettese, **Dupka György**, a MÉKK elnöke. A Külügyminisztérium támogatásával készült szobrot **Mihajlo Beleny** készítette.

* Hagyományos karácsonyi ünnepség volt a zsúfolásig megtelt Péterfalvai Képtárban. A vendégeket **Borbély Ida** igazgató köszöntötte, bemutakoztak a tiszabökényi betlehemesek.

* Mégiscsak lesz *Horváth Anna Emlékmúzeum* – erről számol be a Beregszász hetilap legutóbbi száma. Horváth Anna szobrász, keramikus, közíró hagyatéka eddig a Korjatovics utcai lakásban összezsúfolva várta sorsát. A lap tudósítása szerint sikerült dűlőre jutni a hagyaték kezelése ügyében, s a közel-múltban **Gajdos István** polgármester átadta a kulcsokat **Finta Éva** költőnek, a művésznő örökösének. A tervek között szerepel egy *Horváth Anna Emlékmúzeum* létrehozása, amelyet a művésznő egykori Gyár utcai házának helyén kívánnak megnyitni. A Beregszászi Városi Tanács egy szakértői bizottságot hozott létre a hagyaték felmérésére és katalogizálására.

* Kettős évfordulót (Erdélyi Béla születésének 120. évfordulóját és a nevét viselő, egykori képzőművészeti szakközépiskola – amely mára már főiskolává nőtte ki magát – 65 évvel ezelőtti megalapítását) méltattak Ungváron a Megyei Állami Ukrán-Zenei-Drámai Színházban.

* Évértékelő fogadást adott Magyarország ungvári külképviselete a kárpátaljai magyar és ukrán médiumok számára. Az írott és elektronikus sajtó megjelent képviselőinek **Bacsikai József** főkonzul tartott tájékoztatót. A külképviseleten jelen volt és felszólalt **Szvitlana Mitrjajeva**, a Stratégiai Kutatások Nemzeti Intézete megyei részlegének igazgatója, **Mikola Palincsák**, az UNE nemzetközi kapcsolatok karának dékánja.

* Az idei év legjobb kárpátaljai könyvéért járó díjat a legnagyobb ungvári könyvesboltban rendezett ortodox Mikulás napi könyvfesztiválon adták át a *Kárpátalja 1919-2009: történelem, politika, kultúra* című kiadvány ukrán nyelvű változatát gondozó három szerkesztőnek. A magyar és ukrán szerzők által írt tanulmányokat tartalmazó, a témáját és annak megközelítési módját tekintve úttörőnek számító kötet magyar és ukrán nyelven jelent meg idén tavasszal. A díjat szerkesztőtársai nevében az ukrán nyelvű kötetet sajtó alá rendező **Roman Oficinszkij**, az Ungvári Nemzeti Egyetem történész professzora vette át. A kétnyelvű történeti monográfia az MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete és az Ungvári Nemzeti

zeti Egyetem Politikai Regionalizmus Kutatóintézete, valamint a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola szakembereinek együttműködésével készült. A kötet összeállítóinak az volt a célja, hogy a magyarul és ukránul megjelentetett tanulmányokkal meghaladják a korábbi, kizárólagos nemzeti perspektívákat.

JANUÁR

* Petőfi születésnapjára emlékeztek Kárpátalja-szerte. Ungváron, a költő nevét viselő téren koszorút helyezt el Petőfi szobránál **Bacsikai József**, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának főkonzulja, **Szalipszki Endre** vezető konzul, **dr. Spenik Sándor** és **dr. Lyah Erzsébet**, az UMDSZ ungvári városi szervezetének elnöke és alelnöke, **Dupka Nándor**, az UMDSZ ISZ elnöke és **Dupka György**, a MÉKK elnöke.

* Beregszászban a Petőfi-szobornál megjelent ünneplőket **Csobolya József**, a Beregszászi Rákóczi Szövetség alelnöke köszöntötte. A koszorúzáson részt vett többek között **Gyurin Miklós**, Magyarország Beregszászi Konzulátusának vezető konzulja, Beregszász megyei jogú városa nevében **Pfeifauf József** frakcióvezető és **Kromák András** képviselő, valamint **Imre Margit**, a Beregvidéki Nyugdíjasok Petőfi Sándor Egyesületének elnöke.

* Badalóban is méltatták Petőfi Sándor születésének évfordulóját. Az ünnepi istentisztelet keretében megtartott

megemlékezésen **dr. Nagy Ignác**, a Beregszászi Magyar Konzulátus konzulja tolmácsolta **Tóth István** főkonzul újévi jókívánásait a helyiek felé. Petőfi-verset mondott **Szoboszlai Zoltán**, a Beregszászi Magyar Gimnázium diákja, majd **Sárközi Gyula**, a falu krónikása olvasta fel Petőfiről szóló írását. Az ünnepi istentisztelet a Petőfi-emléktábla megkoszorúzásával ért véget.

* A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége a Magyar Kultúra Napja alkalmából 2012. január 19–21. között Ungváron, Munkácson, Beregszászban több civil szervezettel közösen ünnepi rendezvénysorozatot szervezett. Díszvendégük volt **Pomogáts Béla** irodalomtörténész, a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága–Anyanyelvi Konferencia elnöke, **dr. Bokor Béla**, a Határokon Túli Magyar-ságért Alapítvány kuratóriumi elnöke. A beregszászi program kiemelt eseménye volt a Beregszászi Értelmiségi Fórum – 2012., amelyre az Európa–Magyar Házban került sor. „*Az értelmiség szerepe a jelenben és a jövőben*” címmel előadást tartott **Pomogáts Béla** irodalomtörténész, a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferencia elnöke. Ezt követően oklevelek átadására került sor.

* Koszorúzási ünnepség zajlott a beregszászi Kölcsey-emléktáblánál.

* Zenés-irodalmi műsort rendeztek a Beregszászi Művészeti Iskolában.

* A Magyar Kultúra Napja alkalmából a Munkácsi Állami Egyetem Humán-

Természettudományi Koledzse magyar tagozatának ünnepi rendezvényére került sor. Ünnepi beszédet tartott **Pomogáts Béla**, az Anyanyelvi Konferencia elnöke, valamint **Dupka György**, a MÉKK elnöke. Megkoszorúzták Munkácsy Mihály mellszobrát is.

* Lezajlott a XIV. Himnusz-mondó verseny az ungvári Dayka Gábor Középiskolában.

* Megrendezésre került a III. Carpatica Art Expo az Ungvári Néprajzi Múzeumban, amelyet **Dupka György**, a MÉKK elnöke, **Zubánics László**, a KMMI elnöke és **Angyal Gabriella**, az Ungvári Néprajzi Múzeum igazgatója nyitott meg. Kiállítók: **Asztalos Éva** (Ungvár), **Bálint Livia** (Nagydobrony), **Bartosh József**, **Bartosh Tatjana** (Beregszentmiklós), **Beleny Mihajlo** (Ókemence), **Fuchs Andrea** (Ungvár), **Harangozó Miklós** (Salánk), **Homoki Gábor** (Péterfalva), **Juhász László** (Oroszi), **Kalitics Erika** (Munkács), **Klisza János**, **Klisza Krisztina** (Ungvár), **Kurucz Adrienn** (Ungvár), **Kutasi Xénia** (Bene), **Lőrincz István**, **Lőrincz Katalin** (Ungvár), **Matl Péter**, (Munkács) **Nigriny Edit** (Ungvár), **Publik-Beleny Magda** (Ókemence), **Prófusz Mariana** (Beregszász), **Réti János**, **Soltész András**, **Soltész Gabriella**, **Soltész Péter**, **Turák Angéla** (Ungvár).

* A magyar kultúra napja alkalmából a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolára látogatott a Misztrál együttes, amely magyar és külföldi költők megzenésített verseit (Ady Endre, József Attila, Illyés Gyu-

la, Janus Pannonius, Baudelaire, Szabó Lőrinc stb.) adták elő. Dalaikban a történelem, a hagyomány egy különleges dallamvilággal ötvöződik.

* A beregszászi színház társulata a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) szervezésében Molnár Ferenc *Üvegcipő* című darabját vitte színre Ungváron, a megyei drámai színházban. Az előadást több mint nyolcszázan tekintették meg.

* A Magyar Kultúra Napja alkalmából a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház Társulata Orosházán, a Petőfi Művelődési Központban lépett fel. Molnár Ferenc *Üvegcipő* című vígjátéka került bemutatásra két felvonásban.

IDŐSZAKI ÉS ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSOK

* A Kárpátaljai Néprajzi Múzeumban megtekinthető volt a Kárpátaljai Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága (RIT) 18 alkotójának több mint 60 műve. Többek között: **Matl Péter**-grafikák, **Szocska László**-faplasztikák, **Magyar László**, **Kolozsvári László**, **Benkő György**, **Berecz Margit**, **Kulin Ágnes**, **Réthy János**, **Tóth Róbert**, **Erfán Ferenc**, **Kopriva Attila** és **Veres Ágota** festményei, **Hrabár Natália** és **Hidi Endre** kerámiai, valamint **ifj. Hidi Endre** szobra.

* *Turulszobrok a Kárpát-medencében* címmel fotókiállítás nyílt a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Gross Arnold termében.

* *Magyarország bélyegeken* – a kiállítás a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Gross Arnold termében tekinthető meg.

* Kárpátalja kortárs képzőművészeinek, népművészeinek, fotóművészeinek állandó kiállítása a Péterfalvai Képtárban (Péterfalva, György Endre kastély). Tárlatvezető: **Borbély Ida** igazgató. Ugyanitt megtekinthetők a Munkácsy Mihály Alkotótábor tagjainak munkái, amelyek ugyancsak a képtár állományát gyarapítják. Az ugocsai népművészek alkotásainak, Tiszahát népének életvitelével kapcsolatos tárgyak állandó kiállítása a Tiszaháti Tájmuzeumban (Fogarasy-kúria) látható. **Lőrincz István** fotográfus (Ungvár) *III. Kárpátaljai kaleidoszkóp* című fotókiállítása az UNE Humán- és Természettudományi Magyar Karán került a látogatók szeme elé.

* **Soltész Péter** (Ungvár) festőművész „*Évszakok, emberek*” című egyéni kiállítása az ungvári Váralja múzeum-kávéházban található.

* **Garanyi József** és **Horváth Anna**, valamint más bereg-vidéki képzőművész állandó emlékkiállítása a Beregvidéki Múzeumban vehető szemügyre.

* **Bartosh Tatjana**, **Bartosh József** és más kárpátaljai kortárs alkotók kiállítása a beregszentmiklósi várkastélyban tekinthető meg.